

Archeologienota

Moelingen Elvenschans

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Overzicht maatregelen.....	1
3	Gemotiveerd advies.....	2
3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	2
3.2	Waardering archeologische vindplaatsen	2
3.3	Impactbepaling	2
3.4	Bepalingen van de maatregelen	3
3.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	3
3.4.2	Volledigheid van het vooronderzoek.....	3
3.4.3	Bepalingen van maatregelen	4
4	Programma van Maatregelen werfbegeleiding	5
4.1	Administratieve gegevens	5
4.2	Onderzoeksopdracht	5
4.2.1	Afbakening opgravingszone	5
4.2.2	Onderzoeksdoelstellingen.....	6
4.2.3	Onderzoeksvragen	7
4.3	Onderzoeksstrategie en methode en technieken	8
4.4	Criteria	9
4.5	Duur en fasering	9
4.6	Kostenraming	9
4.7	Personeelseisen	9
4.8	Deponering en conservatie archeologisch ensemble	10
4.9	Randvoorwaarden.....	10
5	Lijsten.....	11
5.1	Plannenlijst.....	11
5.2	Tabellenlijst	11
6	Bibliografie	12

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Moelingen, Elvenschans
Ligging	Elvenschans 1, deelgemeente Moelingen, gemeente Voeren, provincie Limburg
Kadaster	Gemeente Voeren, Afdeling 5 (Moelingen), Sectie A, Percelen 1C, 6/2B (deels)
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2020-0854
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2020I162)
Bewaarplaats archief	Baac Vlaanderen

Actoren

Auteur	Delphine Saelens
Betrokken actoren	/
Betrokken derden	/

Plangebied

Oppervlakte plangebied	11943,07 m ²
Oppervlakte advieszone	991 m ²
Kartering gewestplan	0900

2 Overzicht maatregelen

Advies	Oppervlak / aantal	Tijdstip	Voorwaarde
Werfbegeleiding	991 m ²	Na aktename archeologienota	Bovengrondse kap bomen waar nodig

3 Gemotiveerd advies

3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het plangebied ligt binnen de contouren van het voormalige fort van Navagne. Dit kan met zekerheid gesteld worden aan de hand van het historische kaartmateriaal en de hoogtekaart. Het fort had een impressionante omvang, waarvan het plangebied in de zuidoostelijke hoek van de verdediging ligt. Het bodembestand is aanzienlijk gewijzigd door de ingrepen gelinkt aan de verdedigingswerken, waaronder de aanleg van een walgracht en ophoging. De aanwezigheid van het fort werd geattesteerd door graafwerken (IOED).

Op het plangebied bevindt zich de hoeve van Navagne, die van recentere datum is dan het voormalige fort. De huidige hoeve is sterk verbouwd en de huidige structuur dateert voornamelijk uit de tweede helft van de 19^e eeuw waarbij enkele schaarse resten verwijzen naar een oudere structuur uit de tweede helft van de 18^e eeuw. Er hebben in de laatste decennia meerdere kleinere ingrepen plaatsgevonden rondom de hoeve. Zo werd de toegangsweg gewijzigd, werden bomen geroid, werden enkele zones van verharding aangelegd en een ommuurde tuin. Dit is mede aangetoond door oude luchtfoto's. Ondanks deze ingrepen, vertoont de hoogtekaart nog een duidelijke aanwezigheid van de verdedigingsstructuur van het fort. De eerste vermelding van een kasteel met gracht dateert van de tweede helft van de 16^e eeuw. De eerste vermelding van een fort dateert van de eerste helft van de 17^e eeuw.

3.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen, vanaf de 16^e eeuw. Naast historisch kaartmateriaal zijn ook meerdere iconografische bronnen beschikbaar die het fort van Navagne weergeven. Het plangebied is gesitueerd in de zuidoostelijke hoek van het voormalige fort.

De aanleg van het fort en de vele verbouwing en wijzigingen in de versterking hebben het bodemarchief aanzienlijk aangetast. Daardoor is een lagere verwachting voor archeologische sporen en vondsten voor de periode vóór de bouw van het fort. Deze lagere verwachting sluit echter geen sporen en vondsten uit voor deze periode.

Voor de periode van het fort zelf, en recentere perioden is wél een archeologische verwachting op te stellen. Er is een hoge verwachting voor sporen en vondsten gerelateerd aan het voormalige kasteel en later het fort, de verschillende versterkingen en wijzigingen in het fort vanaf de tweede helft van de 16e eeuw.

3.3 Impactbepaling

Op het terrein vinden verschillende bodemingrepen plaats die opgesomd worden in onderstaande tabel.

Tabel 1: Geplande ingrepen en verstoringsdieptes

INGREEP	OPPERVLAKTE	VERSTORINGSDIEPTE TOV HUIDIGE MAAIVELD*
nieuw vloerniveau schuur	Ca. 230 m ²	43 cm

nieuwe parking	Ca. 156,75 m ²	max. 80 cm
sleuf riolering	Ca. 207,50 m ²	100 cm
zone waterputten en citernes	Ca. 107,22 m ²	350 cm
zone infiltratie	Ca. 300 m ²	100 cm

* Hierbij moet bijkomend rekening gehouden worden met een buffer van ca. 30 cm. Er moet rekening gehouden worden dat tijdens het uitvoeren van de geplande diepte van de ingreep steeds wat dieper verstoord wordt door de werken.

Naast deze werken wordt ook nog een kleine aanbouw ten noorden van de schuur gesloopt (6,75 m²) en wordt er op het terrein vegetatie verwijderd.

3.4 Bepalingen van de maatregelen

3.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Het bureauonderzoek kon de aanwezigheid van een archeologische site binnenin het plangebied vaststellen. Om het potentieel op kennisvermeerdering te bepalen, moeten de geplande werken gekoppeld worden aan de archeologische verwachting.

Gezien de geplande werken rondom de hoeve bodemingrepen omvatten met een beperkte tot aanzienlijke diepte (afgravingen van 0,80 tot 3,50 m onder het huidige maaiveld) is de kans groot tot zeer groot dat hierbij mogelijk sporen van het voormalige fort of de versterking aangesneden worden. Ook binnen de stal van de hoeve kunnen de geplande werken (uitgraven en verdiepen van de vloer met ca. 45 cm) mogelijk archeologische waarden vernietigen. Hoewel er in het verleden reeds ingrepen plaatsvonden op het terrein, waaronder het aanleggen van verharding en het verwijderen van bomen, is de impact van deze ingrepen op het aanwezige archeologische erfgoed niet gekend. Er is bijgevolg een groot kennispotentieel aanwezig. Dit potentieel is enkel aanwezig op de delen van het terrein die impact zullen ondervinden.

3.4.2 Volledigheid van het vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek kan met zekerheid de aanwezigheid van een archeologische site vastgesteld worden. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Op basis van de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹ is verder vooronderzoek aangewezen.

Aangezien er een archeologische site aanwezig is binnen het plangebied en binnen de contour van de geplande werken is de noodzaak voor verder vooronderzoek onnodig en kan onmiddellijk overgegaan worden tot een opgraving. Na een kosten-batenanalyse lijkt een werfbegeleiding dan ook efficiënter dan een voorgaand proefputtenonderzoek, dat mogelijk alsnog vervolgd moet worden door een opgraving.

Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op waardevolle kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek bijzonder hoog is. Het plangebied heeft een hoge archeologische waarde en heeft een potentieel op kennisvermeerdering over de opbouw van de versterking van het fort en mogelijk over de voorgebouwen van het voormalige fort.

¹ ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN 2020 fig.3

Verder archeologisch onderzoek lijkt binnen de context van de voorliggende stedenbouwkundige vergunningsaanvraag onontbeerlijk.

Via de beslissingsboom van de Code van Goede Praktijk kan het volgende geconcludeerd worden:

- Voldoende info aanwezigheid site? **JA**
- Site aanwezig? **JA**
- Voldoende info over kennispotentieel? **JA**
- Kennispotentieel aanwezig? **JA**
- Behoud in situ mogelijk? **NEEN**
- Voldoende info opmaak aanpak opgraving? **JA**

⇒ **Einde van het vooronderzoek, resultaat: Archeologienota met Programma van Maatregelen opgraving.**

3.4.3 Bepalingen van maatregelen

Mogelijkheden behoud in situ

De geplande bodemingrepen verstoren zeker archeologisch waardevolle restanten. Deze bodemingrepen zijn echter plaats specifiek en essentieel binnen de uitvoer van de beoogde bouwwerkzaamheden. De bodemingrepen kunnen met andere woorden niet verplaatst of geannuleerd worden. Behoud *in situ* van de vindplaatsen is bijgevolg uitgesloten. Er moet worden overgegaan op een andere wijze van de realisatie van de kenniswinst van de vindplaats.

Realisatie potentieel op kenniswinst vindplaats

De realisatie van het potentieel op kenniswinst bij de vindplaats kan niet bekomen worden door een verdere uitwerking van de reeds aangelegde archeologische ensembles. Enkel een bijkomend archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem kan het volledige potentieel van het bodemarchief aan het licht brengen en de kenniswinst die dit potentieel met zich meebrengt realiseren.

Keuze en motivatie onderzoeksmethode

Aangezien het vooronderzoek op basis van het Verslag van Resultaten volledig kan beschouwd worden, en behoud *in situ* van de waardevolle archeologische vindplaatsen uitgesloten is, dienen de aanwezige archeologische resten aan de hand van een opgraving onderzocht worden. De te volgen bepalingen van maatregelen worden ingegeven door de resultaten van het vooronderzoek en de impact van de geplande bodemingrepen:

Opgraving

De advieszone voor de opgraving omvat de zones binnen het onderzoeksterrein waar binnen het kader van de omgevingsvergunning bodemingrepen gepland zijn. Een impactanalyse toonde immers aan dat deze tot een diepte van 0,45 m TAW tot 3,50 m TAW in de bodem doordringen. Aangezien er met zekerheid een archeologische site aanwezig is, maar het niveau van deze site niet gekend is, moeten - rekening houdende met een buffer van 30 cm - in die zones waar de geplande werken het aanwezige archeologisch niveau gaan verstoren onderzocht worden. Rekening houdende met de aanwezigheid van de versterking, aangetoond op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen, waarbij dit niveau mogelijk tot aan het maaiveld aanwezig is, is de kans reëel dat bij deze ingrepen een archeologisch vlak aangetroffen wordt.

4 Programma van Maatregelen werfbegeleiding

4.1 Administratieve gegevens

Naam site	Moelingen, Elvenschans		
Ligging	Elvenschans 1, deelgemeente Moelingen, gemeente Voeren, provincie Limburg		
Kadaster	Gemeente Voeren, Afdeling 5 (Moelingen), Sectie A, Percelen 1C, 6/2B (deels)		
Coördinaten	Noordwest:	x: 242966,86	y: 161526,30
	oost:	x: 243075,16	y: 161449,85
	Zuid:	x: 243017,75	y: 161331,50

4.2 Onderzoeksopdracht

Voor het plangebied werd niet gekozen voor een standaard opgraving, maar voor een opgraving in de vorm van een werfbegeleiding. De reden hiervoor ligt in het feit dat een volwaardige opgraving niet noodzakelijk is om het kennispotentieel dat aanwezig is op het terrein te realiseren, maar beperktere registraties hiervoor volstaan (CGP 4.0 hoofdstuk 19).

De werfbegeleiding is in essentie een volwaardige archeologische opgraving, met dat verschil dat de archeoloog hier de graafwerkzaamheden opvolgt. Het onderzoek kadert binnen duidelijke technische beperkingen die de geplande werken inherent met zich meebrengen. De omvang van de werfbegeleiding (in het vlak en in de diepte) beperkt zich echter tot de omvang van de bodemingrepen. De werfbegeleiding betracht steeds zo maximaal mogelijk de technieken van een archeologische opgraving te benaderen. Onvoorziene afwijkingen ten aanzien hiervan worden opgenomen in het archeologierapport en het eindverslag van de werfbegeleiding

4.2.1 Afbakening opgravingszone

De archeologische opgraving wordt voorgesteld op de zone waar impact verwacht wordt:

- De uitgraving en het verdiepen van de vloer binnenin de schuur (ca. 45 cm onder huidige vloerniveau).
- Nivelleren van het terrein ter hoogte van de geplande parkeerplaatsen (tot ca. 80 cm onder huidige maaiveld).
- De uitgraving van een sleuf voor rioleringswerken (ca. 1 m breed en 1 m onder het huidige maaiveld)
- Het uitgraven van een zone ter hoogte van de hemelwaterputten en citernes en de irrigatiezone (ca. 3,50 m en 1 m onder het huidige maaiveld respectievelijk).

Hierbij wordt in totaal ca. 905 m² verstoord. Er wordt verwacht dat het archeologisch niveau hierbij geraakt wordt. De rest van het plangebied zal niet onderhevig zijn aan de geplande werken.

Plan 1: Plangebied met zone begeleiding (digitaal; 1:1; 14/10/2020)

Gegevens vervolgonderzoek

- Oppervlakte advieszone: 991 m²
- Oppervlakte onderzoeksterrein: 11943 m²

4.2.2 Onderzoeksdoelstellingen

De resultaten van de archeologische begeleiding kunnen meer inzicht geven in de bewaringstoestand en de opbouw van het verdedigingssysteem van het voormalige fort. Ook kunnen sporen gerelateerd aan de voorgebouwen van het voormalige fort aangesneden worden. In en rondom de hoeveschuur kunnen oudere bouwfases van de hoeve onderzocht worden.

De omwalling van het fort is reeds in kaart gebracht door kaartmateriaal (historisch en het DHM). Deze begeleiding biedt echter de mogelijkheid om de omwalling ook fysiek beter in kaart te brengen. De opgestelde verwachting uit het bureauonderzoek geldt enkel voor sporen van het voormalige fort en zijn verdediging, en sporen gerelateerd met de huidige hoeve. Oudere sporen worden niet verwacht aangezien de bouw en vele uitbreidingen van het fort de bodem en het landschap danig verstoord hebben dat oudere sporen met grote zekerheid niet meer aanwezig zijn in het bodemarchief.

Verder onderzoek naar de sporen die verwacht worden binnen de advieszone is waardevol om de kennis over deze periode aan te vullen en de betrouwbaarheid en accuraatheid van de gebruikte kaarten te toetsen.

4.2.3 Onderzoeksvragen

Bodem, stratigrafie en paleolandschap

- Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- Wat was de genese van de bodemhorizonten?
- Hoe kaderen de bevindingen omtrent de opbouw en de genese van de bodem binnen de kennis over het ruimere paleolandschap?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context en de archeologisch sites?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Wat was de opbouw van de antropogene stratigrafie van het onderzoeksterrein? Komen deze bevindingen overeen met de omschrijving van de algemene stratigrafie van het terrein tijdens het proefputtenonderzoek?
- Wat is de relatie tussen de stratigrafie van het terrein en de verschillende sites (per occupatiefase)?

Sporen en structuren algemeen

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja, hoeveel niveaus zijn te onderscheiden? Wat is de omvang? Komen oversnijdingen voor?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

Voormalig versterkt fort

- Zijn er sporen van oudere (bouw)fasen van het oude omwalde fort? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Kan men op basis van het sporenbestand een chronologie opstellen?
- Zijn er restanten van structuren aanwezig behorende tot het voorhof van het fort?

Ontstaansgeschiedenis hoeve

- Kan de kennis over de algemene chronologie van de hoeve verfijnd worden a.d.h.v. de onderzoeksresultaten?
- Zijn er ter hoogte van de hoeveschuur oudere bouwfases te identificeren van de schuur of andere structuren van de hoeve?
- Zijn er oude vloerniveaus bewaard onder de huidige vloer? Zo ja, op welke diepte?
- Zijn er grondsporen aanwezig onder het huidige vloerniveau?
- De huidige panden worden op basis van bouwhistorische gegevens grotendeels in de 2^e helft van de 19^e eeuw en deels in de 2^e helft van de 18^e eeuw gedateerd. Zijn er aanwijzingen die deze datering tegenspreken?
- Wat is de relatie tussen deze oudere bouwfases en de huidige bouwfase: ruimtelijk, structureel,...?

4.3 Onderzoeksstrategie en methode en technieken

In volgende paragraaf wordt de aangewezen onderzoekstrategie, -methode en -technieken toegelicht. De locatie van het onderzoek werd reeds bepaald in bovenstaande paragraaf.

De sporen die tijdens de begeleiding aangetroffen kunnen worden, zijn grondsporen, vondsten, muurwerk en vloeren.

- Archeologische grondsporen/structuren worden volledig geregistreerd volgens de Code van Goede Praktijk 4.0.
- Het terrein dat bij de geplande werken verstoord zal worden, dient volledig gecontroleerd te worden met een metaaldetector.

Er wordt aangeraden om zo groot mogelijke oppervlaktes in een enkele beweging bloot te leggen. Op deze manier kunnen de interne relaties tussen afzonderlijke sporen zichtbaar gemaakt worden. Doch moet bij het kiezen van de oppervlakte van de werkputten gekozen worden voor een dergelijke omvang dat ze niet té groot worden en de sporen te lang onderworpen zijn aan degradatie door mogelijke regen, droogte of vorst.

Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven. Er wordt gestreefd naar een maximale afstemming van kranen en grondverzet enerzijds en opgravingsploegen anderzijds. Opeengelegde opgravingsvlakken mogen niet betreden worden met kraan of ander zwaar materiaal. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van werkputten en sporen. Dit betekent dat een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is.

Voor de specifieke vereisten waaraan de archeologische begeleiding dient te voldoen, wordt verwezen naar het hoofdstuk 19 in de Code van Goede Praktijk 4.0.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk hoofdstukken 14 en 15.

Staalname

De veldwerkleider beslist op welke manier de staalname wordt aangepakt en of het nodig is een natuurwetenschapper te betrekken, rekening houdend met het beantwoorden van de

onderzoeksvragen. Hoofdstuk 20 in de Code van de Goede Praktijk bespreekt uitvoerig het natuurwetenschappelijke onderzoek bij opgravingen. Voor bemonsteringsstrategie wordt verwezen naar hoofdstuk 20.3 van de Code van Goede Praktijk.

Ook het assessment van de staalnames gebeurt volgens de Code van Goede Praktijk. De relevante stalen worden bepaald na advies van de gespecialiseerde laboratoria, rekening houdend met het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

4.4 Criteria

Het onderzoeksdoel kan als bereikt beschouwd worden indien op alle hoger geformuleerde onderzoeksvragen een relevant antwoord kan worden gegeven.

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

4.5 Duur en fasering

De duur van de begeleiding is afhankelijk van de snelheid en de methodiek van de hoofdaannemer van de werken. Gedurende de begeleiding wordt het aanleggen, documenteren en afwerken van het opgravingsvlak en het documenteren van coupes en profielen voorzien. Dit wordt zo aansluitend mogelijk uitgevoerd bij de werken van de hoofdaannemer. Het uitzonderlijk aantreffen van bijzondere contexten zal resulteren in bijkomend gepast onderzoek.

Bij het veldwerk wordt uitgegaan van een personeelsbezetting bestaande uit 1 veldwerkleider en 1 assistent-archeoloog. Extra personeel kan ingeschakeld worden indien er bijzondere contexten aangetroffen worden.

Voor de verwerking, assessment van de resultaten en rapportage wordt minimaal de veldwerkleider en de assistent-archeoloog ingezet. De aardkundige neemt hierbij eventueel het bodemgedeelte op zich. Het tijdsbestek nodig voor waardering en analyse van de natuurwetenschappelijke onderzoeken zijn afhankelijk van de planning van het uitvoerend labo.

4.6 Kostenraming

Voor de begeleiding wordt gewerkt in regie met een veldteam van minstens twee personen. De totale duur van het veldwerk is mede afhankelijk van de voortgang van de werken. In combinatie met de technische uitwerking en het schrijven van de rapportage worden de kosten hiervoor geraamd op ca. € 8.000,00 ex BTW.

Het natuurwetenschappelijk onderzoek ter beantwoording van de onderzoeksvragen wordt geraamd op maximaal €2.000,00 ex BTW.

4.7 Personeelseisen

Het team dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek dient te bestaan uit een erkend archeoloog die als veldwerkleider optreedt. Deze persoon beschikt over minstens 240 werkdagen opgravingservaring. Indien de erkend archeoloog niet aanwezig is in het veld, dient een veldwerkleider met dezelfde competenties continu aanwezig te zijn en diens taken over te nemen. De erkende archeoloog en/of veldwerkleider heeft de autoriteit over de uitvoering van het gehele project

en staat in voor onder meer de melding van de aanvang van opgraving, het indienen van het archeologierapport en het eindverslag, het beheren van archeologische ensembles tijdens het onderzoek en het overdragen van archeologische ensembles aan het einde van het onderzoek. Elke activiteit die ontplooid wordt in het kader van een archeologisch onderzoek door de erkende archeoloog, zijn werknemers of medewerkers, of zijn onderaannemers tijdens dienstverband valt onder de eindverantwoordelijkheid van de erkende archeoloog. Hij is aansprakelijk voor het goede verloop van het onderzoek en het naleven van de decretale bepalingen en de bepalingen uit de Code van Goede Praktijk. De erkende archeoloog (als natuurlijk persoon) bepaalt de strategie van het archeologisch onderzoek dat onder zijn autoriteit wordt uitgevoerd en valideert de op te leveren producten. Indien de erkende archeoloog zelf of binnen zijn organisatie niet beschikt over bepaalde specialistische expertise en dit onderzoek uitbesteedt, maakt hij de opdrachtschrijving hiervoor dusdanig op dat de uitvoering verloopt conform de bepalingen uit de Code van Goede Praktijk. De veldwerkleider draagt de dagelijkse leiding van het archeologisch onderzoek, brengt de voorziene onderzoeksstrategie ten uitvoer en behoudt de controle over de werkzaamheden.

De veldwerkleider wordt bijgestaan door 1 assistent archeoloog die beschikt over het diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit. De assistent archeoloog vervult uitvoerende taken, op aansturen van de veldwerkleider, en staat de veldwerkleider bij in zijn taken.

Naast de archeologen kan het team worden bijgestaan door een aardkundige. Hoofdstuk 21 uit de Code Goede Praktijk bespreekt de inzet van een aardkundige bij opgravingen. Een fysisch antropoloog wordt ingeschakeld bij het aantreffen van menselijke resten.

Natuurwetenschappers, geofysici en materiaaldeskundigen worden alleen aangewend op vraag van de erkend archeoloog die het nodig acht op basis van de gegevens die vergaard worden tijdens de archeologische opgraving.

4.8 Deponering en conservatie archeologisch ensemble

Vergaarde data en vondsten, het archeologisch ensemble, blijven te allen tijde eigendom van de opdrachtgever. Na onderzoek kan dit ensemble opgenomen worden door een erkend erfgoeddepot, indien dit voor de regio aanwezig is. Dit in overeenkomst met de opdrachtgever. Indien dit depot niet voorhanden is, dient een ander depot te worden gezocht of kan een afspraak gemaakt worden met het uitvoerend bedrijf voor opslag.

4.9 Randvoorwaarden

Voorafgaand de werken dient er een overleg gevoerd te worden met de veldwerkleider en de opdrachtgever om de geplande werken te overlopen en bespreken.

---

5 Lijsten

5.1 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied met zone begeleiding (digitaal; 1:1; 14/10/2020) 6

5.2 Tabellenlijst

Tabel 1: Geplande ingrepen en verstoringsdieptes 2

---

6 Bibliografie

ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at:
https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.